

Lapsi ja sota-aika

Kuului kova pamaus

Mieleen on jäänyt erityisesti Kolupää-mäki, jossa kävimme laskettelemassa. Paikka sijaitsi ihan virran reunalla vastapäätä Sakkalin Kylää. Kansakoulut avasivat ovensa myös talven 1942 aikana ja niin alkoi koulunkäynti meilläkin jo ennen kevättä. Kivipellon koulussa, jossa kävimme, oli ensin vain yksi huone käytössä ja yksi opettaja, joka opetti kaikkia luokkia samanaikaisesti. Vähitellen tuli oppilaita lisää ja ahdasta oli. Opettajan nimi oli, jos oikein muistan, Kaarina Niskala. Hän oli nuori ja kaunis nainen, joka ihmetteli koululaisten sukunimiä. Suutareita mm. oli ihmeellisen paljon. Opettaja odotti melkein joka päivä kirjeitä sulhaseltaan, joka oli sodassa. Hän luki kirjeitään ulkona välitunnilla.

Korpelanmäessä työväentalossa oli postin hakupaikka, mutta kaupat olivat kaukana. Osuuskaupan myymälä Korpelanmäessä oli palanut, samoin sen vieressä Kurosen talo. Lähin kauppa oli osuuskauppa kuuden kilometrin päässä Salokylän puolella. Myös kirkonkylässä käytiin ostoksilla.

Rantalaisen perhettä. Takaa vasemmalta Eino, Väinö, Helli ja Aarne Rantalainen. Edessä vasemmalta Varpu Rantalainen ja Matti, joka menetti jalkansa miinaan. Sitten Tuomas Rantalainen ja Pentti.

Keväällä 1942 tapahtui monenlaista, myös ikäviä asioita, joista eräs on erityisesti jäänyt mieleeni. Oli huhtikuun kirkas ja kuulas päivä. Olimme veljeni Aarnen kans-

sa ulkona ja kuului kova pamaus rannalta päin. Naapurista kuului Haikosen Marian ääni: "Nyt Rantalaie miehet männiit miinaa!" Isä ja Matti-setä olivat etsimässä rantametsiköstä aisakoivuja, mutta huonosti kävi. "Ei isä ainakoa uo mänt miinao ko häo juoksuo tuol" huusin minä. Isä juoksi Haikosen pihalle, sitten lähtivät Haikosen miehet ja Maria juoksemaan isän kanssa rantaan päin. Heillä oli mukana köysiä ja leveä lauta. Muutaman minuutin kuluttua he kantoivat Mattia kotiin. Näky oli järkyttävä - toinen jalka riekaleina. Puolisääreen asti katkennut sääriluu törötti verisenä ja kantapää riippui jonkin säikeen varassa. Matti kannettiin sisälle ja isä rupesi käärimään katkennutta jalkaa. Äiti lähti pyörällä kirkonkylään hakemaan apua. Muistan, että Matti oli ihan kalpea kasvoiltaan, mutta tajuissaan, kun hänet nostettiin kärryihin ja Haikosen Matti lähti häntä viemään kirkolle päin.

Rannoilla olevista miinakentistä oli kyllä puhuttu, mutta Kolupäässä niitä ei uskottu olevan. Miinakenttä olikin juuri niillä paikkeilla, jossa meillä oli laskettelupaikka sinä talvena. Lumen alta tuli näkyviin venäläisten sotilaiden ruumiita. Sillä kohtaa oli ollut vesistön ylitys kohta Räisälän taikaisinvaltauksen aikana elokuussa 1941.

Muutamaa päivää myöhemmin, kun olimme kouluun menossa, tuli sotilaita etsimään miinoja. Varoituksista huolimatta heistä kaksi astui miinaan. Ennen kuin miinakentät kesällä oli purettu, oli jalkansa menettäneitä kaikkiaan viisi.